

**Govor potpredsjednika Hrvatskoga sabora i predsjednika Odbora za
Ustav, Poslovník i politički sustav akademika Željka Reinera na tribini
„Pristup informacijama prema Zakonu o pravu na pristup informacijama i
posebnim propisima – dvojbe i rješenja“**

petak, 27. rujna 2019., 9.30, dvorana Ivana Mažuranića

Poštovani ministre uprave g. Malenica,
poštovani kolege saborski zastupnici,
poštovani povjereniče za informiranje g. Pičuljan,
uvaženi gosti,

„Pristup informacijama je temeljno pravo i univerzalni standard“ - riječi su ovo izrečene 2008. godine na zasjedanju Parlamentarne skupštine Vijeća Europe tijekom rasprave o donošenju Konvencije o pravu na pristup službenim dokumentima.

Pravo na pristup informacijama zaista to i jest. Transparentnost javne vlasti i pravo osobe da dobije uvid u informaciju kako bi na učinkovit način djelovala u zajednici jedni su od glavnih tekovina demokracije. Štoviše, pravo svakog građanina na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti zajamčeno je Ustavom i Zakonom. Tijela javne vlasti trebala bi imati ulogu sluge naroda, svojim postupcima u dvosmjernoj komunikaciji s građanima dokazati svoj integritet i odgovornost, no često zbog tromosti državnog aparata dojam građana nije ni približno takav. Nedovoljna informiranost dovodi u sumnju postupke, djelovanje i odluke koje tijela javne vlasti donose.

Iz tog razloga smo se i okupili danas ovdje, kako bismo na Međunarodni dan prava na pristup informacijama u otvorenom dijalogu pokušali iznaći rješenja za još učinkovitiju primjenu ove tekovine demokracije kako bi građani, ali i pravne osobe, ispunili svoje pravo na pristup informacijama.

Pravo na informacije dio je temeljnog prava na izražavanje koje je ustanovljeno člankom 19. Opće deklaracije o ljudskim pravima iz 1948. godine. Danas je to pravo zastupljeno u ustavima i posebnim zakonima u više od stotinu zemalja.

U Republici Hrvatskoj pravo na pristup informacijama po prvi je put regulirano Zakonom o pravu na pristup informacijama koji je stupio na snagu 2003. godine. Izmjenama Ustava 2010. godine pravo na pristup informacijama postaje ustavno pravo te je uslijedilo donošenje novoga Zakona o pravu na pristup informacijama 2013. kao i njegove posljednje izmjene 2015. godine.

Hrvatski sabor, u skladu s dugom tradicijom otvorenosti, veliku pozornost posvećuje ostvarivanju prava na pristup informacijama. Odredbe o javnosti rada prisutne su u svim njegovim poslovnicima - od prvoga iz 1861. do danas važećega iz 2013. godine. Tada je promijenjena poslovnička odredba o djelokrugu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav na način proširenja njegovog djelokruga s novom zadaćom - provođenje kandidacijskog postupka te predlaganja Hrvatskom saboru kandidata za izbor povjerenika za informiranje.

S proaktivnom objavom informacija na službenim stranicama Sabor je započeo krajem 2003. godine, istodobno sa stupanjem na snagu prvoga Zakona o pravu na pristup informacijama. Danas se na saborskim stranicama uživo prati rad Sabora slikom, tekstom i cjelovitim dokumentima. Raspored plenarnog rada i rada radnih tijela najavljuje se unaprijed s detaljnim informacijama, novi akti u zakonodavnoj proceduri cjelovito su dostupni javnosti odmah po ulasku u zakonodavnu proceduru – čak i prije njihova uvrštenja u dnevni red plenarne sjednice. Sve izmjene u zastupničkoj strukturi objavljuju se dnevno ažurno. O aktivnostima predsjednika Sabora i zastupnika godišnje se objavi prosječno četiristo najava aktivnosti i tristotinjak priopćenja. Javnosti se, k tomu, priređuju i objavljuju polugodišnji, godišnji i izvještaji za cjelovite sazive o svim ključnim pokazateljima rada Sabora - od pregleda plenarnog rada i radnih tijela, financijskih i drugih pokazatelja pa sve do broja posjetitelja.

U pogledu ostvarivanja prava na pristup informacijama putem zakonskog instrumenta - podnošenja zahtjeva korisnika, Sabor je među prvim tijelima javne vlasti, početkom 2005., donio odluku o službeniku za informiranje. Danas se u Saboru dvije trećine zahtjeva za pristup informacijama rješava u roku od jednoga do najdulje pet dana od dana podnošenja. Prošle godine Sabor je zaprimio 84 zahtjeva koje je i riješio, a više od 95 posto njih zaprima se i rješava elektroničkom poštom. Najviše zahtjeva upućuju domaće fizičke osobe,

akademska zajednica, organizacije civilnog društva, mediji, odvjetnička društva, političke stranke te privatni poduzetnici.

Ipak, potrebno je naglasiti kako pravo na pristup informacijama nije apsolutno pravo, odnosno neograničeno, te je zakonskim odredbama detaljno propisano na koga i na koje informacije se ne primjenjuje te u kojim slučajevima tijela javne vlasti mogu ograničiti pristup informacijama. Tako je i Odbor za Ustav, poslovnik i politički sustav, poštujući zakonske odredbe, u nekoliko slučajeva uskratio pravo na pristup informacijama o čemu je u korist Odbora odlučio i Upravni sud Republike Hrvatske.

Iz prakse rada Odbora, posebno skrećem pozornost na problematiku istodobne primjene Zakona o pravu na pristup informacijama i Zakona o zaštiti osobnih podataka. Kada informacije sadrže osobne podatke iz aspekta Zakona o zaštiti osobnih podataka važno je u svakom pojedinom slučaju utvrditi prevladava li pravo na zaštitu osobnih podataka ili pravo na pristup informacijama. Ako u konkretnom slučaju prevladava pravo na pristup informaciji potrebno je utvrditi pravičnu ravnotežu između tih dvaju prava, na način da se vodi briga o opsegu osobnih podataka koje određena informacija u sebi sadrži, odnosno primjenjujući načelo razmjernosti dati na korištenje samo nužan opseg osobnih podataka za utvrđenje određene svrhe, što je ponekad iznimno zahtjevan posao.

Nadam se da ćemo se na današnjoj tribini dotaknuti važnih pitanja i mogućih rješenja, te vam svima želim uspješnu i plodonosnu raspravu.

Hvala.